

RAPPORTAGE “de Omslag”

Ervaringen van burgers in de gemeente Buren
rond Covid-19 maatregelen en
behoefte aan sociale activiteiten

Hans Timmerman
december 2022

welzijn
rivierstroom

Inhoud

I Inleiding	– bladzijde 2
II Uitkomst van de gesprekken op hoofdlijnen	– bladzijde 2
III Nadere toelichting op de bevindingen	– bladzijde 4
IV Geconstateerde behoeften	- bladzijde 9
V Aanbevelingen	- bladzijde 10

I Inleiding

Onder de titel “de Omslag” heeft Marien van Schijndel van Welzijn Rivierstroom een projectvoorstel geschreven om de ervaringen van bewoners in de gemeente Buren rond Covid-19 maatregelen in beeld te brengen. Dit met het doel om de sociale behoeften waar tijdens deze periode minder de focus op lag te verhelderen, zodat hier actie op kan worden genomen. Te verwachten is dat de Lockdown een grote impact heeft op veel mensen, maar een duidelijk beeld hiervan ontbrak.

Eind vorig jaar heeft de gemeente Buren voor dit plan middelen ter beschikking gesteld. Vanwege personeelsverloop kon het plan pas in de tweede helft van 2022 worden opgepakt. Er is een draaiboek en een interviewleidraad opgesteld en er zijn twee trainingen voor interviewers gegeven, waaraan in totaal door 9 professionals is deelgenomen.

De burgers die deel hebben genomen aan de interviews zijn geworven via groepen die door de professionals worden ondersteund, berichten in het huis aan huisblad Kontakt en de websites van de gemeente en Welzijn Rivierstroom. Met de betrokken beleidsambtenaren van de gemeente is vier keer over de voortgang overleg en er is twee keer op bestuurlijk niveau overleg gevoerd met de wethouder.

II Uitkomst van de gesprekken op hoofdlijnen

Er zijn 13 groepsgesprekken gevoerd met bewoners in 10 kernen: Buren, Erichem, Ingen, Kerk-Avezaath, Lienden, Maurik, Ommeren, Rijswijk, Zoelen en Zoelmond. De groep ouderen was hierbij ruim vertegenwoordigd. Ook is er gesproken met jongeren, ouders met jonge kinderen, volwassenen met een licht verstandelijke beperking, statushouders en vrijwilligers. Daarnaast zijn er 13 individuele gesprekken gevoerd, onder andere naar aanleiding van de artikelen in regionale nieuwsmedia. Hierbij is ook gesproken met mensen uit Asch, Beusichem, Eck & Wiel en “het buitengebied”. Hiermee zijn 13 van de 15 kernen bereikt. Er is niet gesproken met mensen uit Ommeren en Ravenswaaij.

De gesprekken zijn gevoerd door Magda Bakker, Jeroen Galema, Caroline Kolff, Jaco te Morsche, Marry Pikker, Antoinette Timmer, Hans Timmerman en Ingrid Veerman. Voor de Participatieraad en Wijk-GGZ is het ondanks verschillende acties niet gelukt om tot een groepsgesprek te komen. In totaal is gesproken met meer dan 90 bewoners. Met de interviewers meegeteld is het bereik derhalve ongeveer 100 personen.

De geïnterviewde mensen hebben het doorgaans zeer op prijs gesteld dat er naar hun is geluisterd. Uit deze interviews komt de volgende top 10 naar voren:

1. Het persoonlijke contact tussen mensen is tijdens de Lock Down periode gemist
2. Door de Lock Down kon men vaak niet deelnemen aan bijeenkomsten, activiteiten en vrijwilligerswerk
3. Door de coronaperiode is men anders gaan werken en zijn er ook nieuwe initiatieven genomen
4. Met name in een deel van de groep alleenstaanden is er sprake geweest van eenzaamheid

5. Er is tijdens de Lock down veel van ouders en thuiswonende kinderen gevraagd
6. Door minder fysieke leeractiviteiten is er bij meerdere cursisten en studenten scholingsachterstand ontstaan
7. De Lock Down heeft ook negatieve effecten gehad op de gezondheid
8. Voor verschillende mensen heeft Corona langdurende ingrijpende gevolgen
9. Bij verschillende ouderen en kwetsbare mensen was en is er nog angst voor corona
10. Door het ontbreken van de dialoog zijn mensen onnodig tegenover elkaar komen te staan

Verderop in dit voortgangsverslag wordt deze top 10 beschreven. In lijn hiermee is er veel behoefte aan ontmoetingsactiviteiten en het (re)activeren van het vrijwilligerswerk. Dit ook omdat er door het opschorten van vrijwilligersactiviteiten tijdens de coronaperiode vrijwilligers zijn verdwenen.

In het kader van “de Omslag” heeft de gemeente eenmalig geld beschikbaar gesteld om aansluitend op de behoefte sociale activiteiten te ondernemen. Hiervoor is het begrip “Social Deals” gebruikt. Dit beleidsbegrip wordt niet altijd begrepen. De gedachte er achter om bewoners te activeren zelf sociale activiteiten te organiseren heeft met enige ondersteuning echter wel kans van slagen. Zeker wanneer dit gecombineerd wordt met het reactiveren van vrijwilligerswerk en/of aansluit bij de lokale mogelijkheden om activiteiten duurzaam uit te voeren.

Er is een structurele behoefte gericht op:

- a. Het tegengaan van eenzaamheid, zowel op individuele basis (zoals maatjesproject) als door bijeenkomsten voor specifieke groepen (zoals moeder-kind groepen, jongeren en activiteiten voor statushouders);
- b. Vergroten van de digitale vaardigheden bij mensen die hierover nog onvoldoende beschikken¹, bijvoorbeeld door het uitbreiden van het aanbod van de Bibliotheek Lienden naar andere kernen en doelgroepen;
- c. Vitaliteit bevorderende activiteiten, in het bijzonder bij mensen die kwetsbaar zijn², bijvoorbeeld door uitbreiding van de ondersteuning van de GGD op het gebied van Positieve Gezondheid, verbreding van de activiteiten van Juliën in Lienden en gymnastiekuren op locatie.

Omdat juist bij mensen die minder mobiel zijn behoefte is aan activiteiten op loop- of maximaal fietsafstand zou een deel van de gelden gekoppeld kunnen worden aan kerngericht werken.

De geïnterviewden hebben zowel behoefte aan een terugkoppeling van hun inbreng als wat hiermee wordt gedaan. Het activeren van het vrijwilligerswerk vraagt voor de komende tijd een campagneachtige insteek. Deze communicatiecampagne kan ook gebruikt worden om kennis te delen over goede voorbeelden in de diverse kernen, zowel schriftelijk als door groepsgerichte bijeenkomsten en trainingen.

Mocht er een volgende golf zich aandienen dan is er behoefte aan een betere informatievoorziening en verdere differentiatie in de aanpak. Dit met een focus op hetgeen *wel* kan, zodat voorkomen wordt dat mensen zich opgesloten voelen zitten. Bij

¹ Op basis van landelijke data gaat het in Buren hierbij om meer dan 2.500 volwassenen

² Het overleg tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van VWS om te komen tot een Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gericht op welzijn en preventie sluit hier waarschijnlijk op aan.

vaccinatie is het hierbij van belang ook meer rekening te houden met mensen die minder mobiel zijn.

Het verdient aanbeveling, om bij een zich weer voordoende ingrijpende crisis zoals bij covid-19 (of bijvoorbeeld energiearmoede), een signaleringsplatform van eerstelijns uitvoerenden in een crisisdraaiboek op te nemen. Om zo vanuit signalen van de praktijk noodzakelijke activiteiten te ontwikkelen. De gemeente zou daar een regisserende en coördinerende rol in kunnen spelen.

III Nadere toelichting op de bevindingen

Hieronder wordt dieper op de bevindingen ingegaan.

1. Het persoonlijke contact tussen mensen is tijdens de Lock Down periode gemist

De isolatie door de Lock Down is door verschillende mensen als zwaar ervaren. Je kon niet meer zomaar even binnen lopen en een kop koffie bij elkaar drinken. Feestelijke dagen en gebeurtenissen konden nauwelijks worden gevierd, omdat je niet meer dan 3 mensen mocht laten binnenkomen. Dit past niet bij grote feesten, zoals een verjaardag of Suikerfeest. Ook bij de geboorte van een kleinkind moest afstand worden gehouden. Zo zegt een moeder die in deze periode is bevallen *“je wilde graag trots je kindje laten zien en opa en oma mochten ook niet komen knuffelen, dat was echt niet fijn”*. Een Oma zegt: *“dat eerste moment van contact kan je nooit meer overdoen en dat doet pijn, ondanks dat ik na een maand alsnog de kleine een knuffel kon geven”*. Hoewel het fysieke contact met dierbaren werd gemist, vonden meerdere mensen het ook prettig dat ze anderen niet meer verplicht handen hoefden te geven of te zoenen. Wel werd het door de Lock Down lastiger om contacten op te bouwen. Dit gold zeker voor mensen die in deze periode te maken hadden met verandering van woning, werk of studie. Zo bleek het bij verhuizing extra lastig om in een nieuwe omgeving de buurt te leren kennen en was het voor jongeren die met een nieuwe studie begonnen lastig om medestudenten te leren kennen.

2. Door de Lock Down kon men vaak niet deelnemen aan bijeenkomsten, activiteiten en vrijwilligerswerk

Veel activiteiten zijn tijdens de Lock Down afgelast. Zo mocht niet meer worden gezongen bij een koor. Ook zijn er diverse evenementen in het kader van “Buren 625 jaar” niet doorgegaan. De schaatsbaan Plantsoen moest helaas stoppen. Verschillende andere activiteiten die nog wel doorgingen waren aan restricties gebonden. Bij een aantal activiteiten gold dat alleen kon worden deelgenomen als betrokkenen een vaccinatie hadden gehad.

Andere activiteiten werden zodanig aangepast dat deze op andere wijze konden worden uitgevoerd. Iemand vertelde dat zij ook in de privésfeer activiteiten anders organiseerden. Zij keken een bepaald tv programma graag met vrienden en namen dat tijdens de avondklok op om het 's middags samen te kijken in plaats van 's avonds.

Ook de horeca moest anders omgaan met het verzorgen van maaltijden. De horeca mocht niemand ontvangen, maaltijden moesten worden afgehaald, alles werd op afspraak gepland. ‘Walking dinners’ werden aangepast omdat men niet

meer in een horecagelegenheid kon eten, men kreeg een koeltas met gerechten mee om na de wandeling thuis op te warmen.

Afdeling Lek Lingebloem van de Zonnebloem heeft tijdens de Lock Down hun leden (165) gebeld en presentjes gebracht. Het bellen verliep veelal via beeldbellen met de mobiele telefoon. De vrijwillige hulpverlening vanuit 'Beusichem Leeft' werd in deze periode telefonisch gegeven totdat betrokkenen professionele hulp kregen. In een andere dorpsapp werd gedeeld dat men de app kon gebruiken om hulp te vragen, waarvan een paar keer gebruikt is gemaakt.

De gevolgen van de Lock Down zijn soms langdurend. De Zonnebloem merkt dat hun leden nu nog moeizaam uit huis te krijgen zijn en zij niet in grote groepen bij elkaar willen komen. Wat ook een groot gevolg is van de Lock Down, is het verdwijnen van vrijwilligers. De twee Lock Downs hebben ervoor gezorgd dat verschillende vrijwilligers niet meer terugkomen of iets anders gevonden hebben. De geïnterviewden denken dat het veel moeite zal kosten om (nieuwe) vrijwilligers te vinden.

3. *Door de coronaperiode is men anders gaan werken en zijn er ook nieuwe initiatieven genomen.*

Het belangrijkste dat de maatregelen hebben opgeleverd is het verhogen van de vaccinatiegraad tegen corona en het terugdringen van het aantal ziekenhuisopnames en de druk op de Intensive Care.

Daarnaast melden de geïnterviewden ook een aantal positieve zaken:

- a. Door werken op afstand hoeft men minder te reizen. Ook in de toekomst zal van deze werkwijze vaker gebruik worden gemaakt dan vóór de coronaperiode;
- b. Er zijn in de Coronaperiode ook specifieke initiatieven van de grond gekomen, zoals het bezoek met een hoogwerker bij een verzorgingshuis zodat men elkaar toch kon zien, het organiseren van Ballonvaarten in Ravenswaaij en "Het Burense Bewaarblik" waarbij vrijwilligers een keer per maand langs kwamen bij alleenstaande ouderen om het blik verder te vullen met tips om de Coronaperiode door te komen. Verschillende burgers en organisaties zoals de Zonnebloem hebben presentjes gebracht langs de deur en in Rijswijk is in deze periode een Puzzeltocht voor kinderen georganiseerd;
- c. Ook zijn er initiatieven die een vervolg hebben gekregen, zoals Boekenkasten aan de deur waaruit men boeken kan lenen of wisselen, ondersteuning door de familie bij het gebruiken van de Ipad voor ontspanning en contact, de start van een Facebookpagina voor inwoners in Rijswijk en de uitbreiding van het aanbod van online-cursussen. Tevens zijn er in deze periode relaties aangegaan of versterkt, zoals een oudere dame die als vrijwilliger werkt in een museum en daar een nieuwe partner vond of ouders die samen thuis aan de slag gingen waardoor hun relatie verbeterde.

4. Met name in een deel van de groep alleenstaanden is er sprake geweest van eenzaamheid

Voor jongeren die met een studie zijn gestart en hun contacten met andere studenten nog op moeten bouwen is de coronaperiode extra zwaar geweest. Zeker toen de colleges (bijna) alleen digitaal werden gehouden. Verschillende jongeren hebben hierdoor eenzaamheid ervaren. Er zijn jongeren die hierdoor gestopt zijn met hun studie. Bij de instanties is hier niet veel aandacht voor geweest, waardoor betrokkenen zich extra alleen hebben voelen staan. Een geïnterviewde oudere begrijpt dat het voor jongeren in deze periode lastiger is dan voor zichzelf om antwoord te vinden op de vraag 'Hoe om te gaan met de vrije tijd'? Ook bij studenten in een studentenhuus werd de onderlinge steun niet altijd goed geregeld. Zo werd er tijdens de verplichte isolatie niet bij iedereen altijd voor eten en drinken gezorgd.

Een vrouw geeft aan dat het haar opbrak om tijdens corona thuis te moeten werken. Zij voelde zich alleen en unheimisch. Meerdere geïnterviewde ouderen spreken over eenzaamheid omdat zij het directe contact met hun dierbaren hebben moeten missen en groepsactiviteiten zoals bejaardengym en Eetcafé weg waren gevallen. Mensen die minder mobiel waren voelden zich soms opgesloten. Een oudere heer voelt zich als "dor hout" behandeld omdat de instanties nooit meer contact met hem hebben opgenomen. Het interview brengt hier verandering in. Verschillende ouderen spraken hun kinderen via beeldbellen. In een enkel geval had iemand dit zichzelf aangeleerd.

Als hartverscheurend is ervaren dat er geen normaal contact kon zijn met mensen met een beperking en dementie, die vaak niets konden begrijpen van de Lock Down. Zeer schrijnend was de situatie dat mensen in hun laatste levensfase (bijna) alleen moesten sterven. Ook voor hun naasten had dit grote gevolgen. Zo geeft een vrouw aan dat zij door het overlijden van haar man niet alleen in een rouwproces terecht kwam, maar zich tijdens de coronaperiode vanwege de beperkte contacten ook zeer eenzaam heeft gevoeld. Een ander gaf aan dat haar dochter die stage liep in een zorgcentrum in Geldermalsen veel heeft meegemaakt in die tijd. Niet alleen het werken in warme beschermende kleding was best pittig, maar ook de vele ouderen die kwamen te overlijden.

5. Er is tijdens de Lock down veel van ouders en thuiswonende kinderen gevraagd

Dit geldt zowel voor ouders met schoolgaande en studerende kinderen, als voor ouders waarvan de zoon en/of dochter vanwege corona thuis moest werken. Zo geeft een moeder waarvan de dochter thuis moest werken aan dat zij hierdoor minder vrijheid voelde. Bij ouders in een kleinere huizen met twee studerende kinderen waren er in de coronatijd vaker irritaties en spanningen. In gezinnen van statushouders liep het inburgeren en studeren daardoor moeizamer. Ook qua taal was dat lastig. Nu er weer meer kan, praten de kinderen weer met studenten of met collega's op hun stage waardoor de taalvaardigheid ook vooruit gaat.

Voor een moeder die haar inburgering voornamelijk online doet omdat zij een zieke man thuis heeft, was de zorg voor haar kinderen (4) ook pittig. Thuis werken aan school en ook rekening houden met een zieke echtgenoot/vader. Omdat iedereen een ander pauze moment had was zij voor haar gevoel de hele dag bezig met eten klaar maken. Veel ouders waren 24/7 met hun kinderen bezig omdat school, sporten en andere bijeenkomsten niet mogelijk waren. Dit werd echt gemist. Het was lastig om jonge kinderen continue te blijven vermaken. In kleinere huizen kon niet altijd voor iedereen een geschikt werkplek worden gemaakt. Ook de begeleiding van kinderen die online les moesten volgen vroegde veel aandacht. Gelukkig was er via de gemeente noodopvang voor kinderen te regelen als dat nodig was.

6. *Door minder fysieke leeractiviteiten is er bij meerdere cursisten en studenten scholingsachterstand ontstaan.* Dit geldt in het bijzonder ook voor inburgering en taalactiviteiten van statushouders;

Jongeren die al over de nodige digitale en studievoordigheden beschikken, melden wel dat het hybride en digitale onderwijs niet altijd goed was geregeld. De Christelijke Hogeschool Ede vormde volgens de betrokkenen hierop in positieve zin een uitzondering. Het (tijdelijk) alleen aanbieden van de digitale vorm van onderwijs leidt vanwege gebrek aan interactie volgens de jongeren wel tot kwaliteitsverlies. Een van de geïnterviewden moest de stage in het buitenland helaas afbreken vanwege corona. Een ander lastig gegeven van de Lock Down was dat de bijbaantjes in de horeca wegvielen. Soms kon dit gecompenseerd worden door betaald werk in de zorg. Voor de studie was het soms praktisch dat hier meer tijd voor vrij kon worden gemaakt omdat er minder vrienden langs kwamen en de tijd beter viel in te delen.

Verschillende statushouders geven aan dat ze de ‘live’ contacten met Nederlanders mistte, zeker nu ze bezig zijn om te taal onder de knie te krijgen. De taal leer je het snelst en gemakkelijkst wanneer je met iemand in gesprek bent. Online is dat erg lastig. Voor een moeder met 4 jonge kinderen thuis waren de online lessen moeilijk te combineren. Zij vond dit vooral erg pittig omdat ze zelf ook de taal nog niet goed sprak. Daarnaast luisterden ze ook niet naar mama, de juf heeft meer overwicht. Ze voelde zich af en toe een scheidsrechter tussen de kinderen.

7. *De Lock Down heeft ook negatieve effecten gehad op de gezondheid*
Doordat veel sportieve activiteiten door de Lock Down zijn komen te vervallen zijn veel mensen minder gaan bewegen.

Zo kon het voetbal boven de 18 jaar niet doorgaan en was het ook niet meer mogelijk om te zwemmen. Het jezelf motiveren om alleen te sporten vinden veel mensen lastig. Wel hebben een aantal mensen de knop omgezet en zijn actief gaan wandelen, onder meer met behulp van de “Ommetjes App”. Een vrouw meldt dat het haar hierdoor gelukt is 20 kilo af te vallen en zij zich nu superfit voelt.

Ook worden er problemen gemeld met de vaccinatie. Verschillende mensen vonden het lastig om via hun PC een afspraak te moeten maken en moesten soms lang wachten voordat dit gelukt was. Ook was het voor mensen die niet over eigen vervoer beschikten lastig dat zij in een aantal gevallen ver moesten reizen voor de prik. Één van de geïnterviewde ouders is ernstig ziek geweest na de boosterprik. Zij is hiervoor één week opgenomen in het ziekenhuis en heeft momenteel nog steeds vermoeidheidsklachten. Ze geeft aan dat ze veel heeft ingeleverd na Corona en kan nu slecht lopen en fietsen.

Bij de meeste jongeren die Corona hebben gekregen bleven de gevolgen hiervan beperkt. Wel meldt één jongere dat hij door Corona opnieuw Astma heeft gekregen. Er zijn meerdere meldingen van uitgestelde zorg. Zo bleek het voor één van de deelnemers erg moeilijk om hulp te krijgen van een ergotherapeut, voor logopedie en diëtetiek. Wel heeft zij veel ondersteuning gehad van fysiotherapie. Zij moest veel op haar familie steunen wat voor haar niet makkelijk was.

8. *Voor verschillende mensen heeft Corona langdurende ingrijpende gevolgen*

Naast mensen die dierbaren tijdens de Coronaperiode hebben verloren zijn er ook mensen die langdurig psychische en/of lichamelijke klachten houden. Voor verschillende mensen is deze periode slopend geweest en niet iedereen is daar al bovenop gekomen.

9. *Bij verschillende ouderen en kwetsbare mensen was en is er nog angst voor corona*

Verschillende mensen voelden zich beperkt in hun doen en laten, durfden vaak ook niet buiten de deur met anderen af te spreken omdat ze bang waren dat ze corona zouden oplopen. Als ze toch het huis uit moesten voor bijvoorbeeld boodschappen, dan was het een kwestie van snel doorlopen, mondkapje op en zoveel mogelijk afstand houden, de bekende 1,5 meter.

Aanwezigen waren blij met het ouderenuurtje voor in de supermarkt. Mensen voelden zich veilig en ook serieus genomen dat ze een 'eigen' uurtje hadden. Hoewel alles nu voor iedereen weer is opengesteld en voor de meeste mensen corona naar de achtergrond is verdwenen, loopt het aantal coronagevallen weer op. Bij verschillende kwetsbare mensen is de angst nog steeds niet verdwenen.

10. *Door het ontbreken van de dialoog zijn mensen onnodig tegenover elkaar komen te staan*

Er wordt verschillend gedacht over nut en noodzaak van (verschillende vormen van) vaccinatie en andere maatregelen. Door het uitvergroten van tegenstellingen zijn mensen onnodig tegenover elkaar komen te staan. Het posten van stellingen op sociale media draagt op zichzelf niet bij aan de dialoog.

Regelmatig wordt benoemd dat veel mensen een kort lontje hebben en dat de maatschappij verhard. De geïnterviewden hebben hier moeite mee. Wantrouwen

en angst regeren en dat voelt niet goed. Aan de ene kant wordt provocerend gedrag storend gevonden, zoals het persé handen willen schudden tijdens uitvaart. Aan de andere kant voelen mensen die zich niet laten vaccineren zich door de negatieve reacties die zij krijgen niet geaccepteerd.

IV Geconstateerde behoeften

Behoeftte aan ontmoetingsactiviteiten en (re)activeren van vrijwilligerswerk
Uit voorgaande blijkt dat er veel behoefte is aan verschillende vormen van ontmoeting. Zo zijn genoemd: een dia-ochtend of avond over eigen buurt, spelletjes of knutselactiviteit, een Halloweenavond voor het dorp en een Mammafestival voor jonge moeders.

Voor diverse vrijwilligersactiviteiten die in de Coronaperiode “on hold” zijn gezet geldt dat er nu weer opnieuw vrijwilligers moeten worden geactiveerd en geworven. Ook een deel van de deelnemers heeft er ondertussen voor gekozen om zijn of haar tijd anders te besteden.

Zowel uit de gesprekken als landelijk onderzoek blijkt een duidelijke behoefte bij:

- a. *Het tegengaan van eenzaamheid.* Geïnterviewden benadrukken het belang van voldoende dagbesteding en het openhouden van dorpshuizen. Sommige mensen hebben behoefte aan meer individuele contacten, waarin bijvoorbeeld het maatjesproject kan voorzien. Een op de 5 volwassenen in Nederland voelt zich eenzaam. Uit de gesprekken met Mozaïek en Wijk GGZ blijkt dat mensen waar eenzaamheid een hardnekkiger probleem vormt moeilijker bereikbaar zijn. Binnen het kader van de beperkt beschikbare tijd in het project “de Omslag” hebben we deze groep niet in beeld.
- b. *Vergroten van de digitale vaardigheden bij mensen die hierover nog onvoldoende beschikken.* Tijdens de lockdown hebben veel mensen profijt gehad van de mogelijkheden om digitaal contact te houden en deel te kunnen nemen aan digitale bijeenkomsten. Een grote groep volwassenen en ouderen is echter nog niet digitaal vaardig. In de huidige samenleving wordt hun maatschappelijk functioneren hierdoor (ernstig) belemmerd. In een Lock-Down periode geldt dit in nog ernstiger mate. Het is dan ook van groot belang dat de mogelijkheden om dit te kunnen leren worden vergroot.
- c. *Vitaliteit bevorderende activiteiten, in het bijzonder bij mensen die kwetsbaar zijn.* Landelijk wordt dit door het Ministerie van VWS ondersteund in het kader van “Positieve Gezondheid”. Vergroting van vitaliteit draagt ook bij aan vergroting van de weerstand en het beperken van de ernstige gevolgen van infectie door Covid of andere virussen. In de interviews zijn hiervoor ook een aantal suggesties gedaan, maar in feite gaat het om het hele scala van het bevorderen van gezond gedrag en een gezonde omgeving.

Omdat juist bij mensen die minder mobiel zijn behoefte is aan activiteiten op loop- of maximaal fietsafstand zou een deel van de gelden voor ontmoeting, training van digitale vaardigheden en vitaliteit bevorderende activiteiten gekoppeld kunnen worden aan kerngericht werken.

Mocht er een volgende golf zich aandienen dan is er behoefte aan een betere informatievoorziening en verdere differentiatie in de aanpak. Dit met een focus op hetgeen *wel* kan, zodat voorkomen wordt dat mensen zich opgesloten voelen. Voor jongeren geldt bijvoorbeeld dat zij doorgaans minder kwetsbaar zijn en veel behoefte hebben aan contact met leeftijdsgenoten. Bij vaccinatie is het ook van belang meer rekening te houden met mensen die minder mobiel zijn.

V Aanbevelingen

Op basis van de door de interviews bij burgers geconstateerde behoeften wordt aanbevolen om aanvullend te investeren in:

- a. Ontmoeting. Naast maatjes projecten gaat het hierbij om ontmoetingsactiviteiten in de verschillende kernen van de gemeente. Dit zowel in de dorpshuizen als daarbuiten. Het gaat hierbij om verschillende doelgroepen, zoals ouderen, jonge ouders, maar ook verbindende activiteiten tussen jongeren en ouderen zoals het geven van een vervolg op het initiatief “verhalen van vroeger” in Zoelen.
- b. Digitale vaardigheid. Hierbij gaat het om het verbreden van de activiteiten van de Bibliotheek op dit terrein in samenwerking met Welzijn Rivierstroom om mensen te bereiken die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt. Hierbij past ook het bevorderen van leesvaardigheid en tegengaan van laaggeletterdheid.
- c. Vitaliteit. Ook hierbij gaat het erom dat gestimuleerd wordt dat mensen die nog weinig actief zijn meer in beweging komen. Naast meer bewegen voor ouderen en fietslessen voor statushouders zou het goed zijn om een vervolg te geven aan het project “Dorpsdokters” in de gemeente Buren. In samenwerking met de GGD heeft Welzijn Rivierstroom op basis van het model van “Positieve Gezondheid” een methode ontwikkeld om de behoeften op het terrein van gezondheidsbevordering op het niveau van de buurt of doelgroep beter in kaart te brengen, zodat activering beter aan kan sluiten bij wat mensen willen.

Bij de bestemming van middelen voor “Sociaal Deals” is er afgelopen jaar vanuit gegaan dat het goed zou zijn om initiatieven van burgers zelf te faciliteren. Hoewel het op zichzelf goed is om dit doel nog steeds na te streven, bleek tijdens “de Omslag” dat dit nu nog een brug te ver is. Eerst is activering op zijn plaats.

Door deze middelen het komend jaar voor activiteiten binnen het kader van bovenstaande doelen her te bestemmen kan deze activering worden gerealiseerd. Dit ook bij een deel van de vrijwilligers die vanwege de Coronamaatregelen noodgedwongen “on hold” zijn blijven staan.